

Het INDISCH NIEUWS

ALGEMEEN VOORLICHTINGS ORGAAN GEWIJD AAN DE OVERZEESCHE GEBIEDSDEELLEN

N.V. „HET INDISCHE NIEUWS”

Directeur: G. de Pree

Hoofdredacteur: L. F. T i j m s t r a

Bureau Red. en Admin.: Noordeinde 29, 's-Gravenhage, Tel. 112884, Giro 85369, Abonnementprijs: p.kw. f 4.—, p. Nr. f 0.25

Indië in majeure

Sedert vele maanden vormt Indië-inmineur het onderwerp van vrijwel alle publicaties betreffende de overzeesche gebiedsdeelen in Azië van het Koninkrijk. Voor zoover deze publicaties politieke beschouwingen inhielden, konden zij moeilijk anders dan in mineur gesteld zijn. Hoe vaak hebben wij niet op deze plaats de gevolgen van de politiek van Van Mook en Logemann in de meest sombere kleuren moeten afschilderen, hebben wij ons verzet tegen een geest, die in zijn geborneerdheid, voor de ontwikkeling van Indië alleen maar funest kon zijn!

Het zou echter verkeerd zijn Indië altijd in mineur te behandelen. Hoe moeilijk de tijden ook zijn, hoe somber het beeld ook is, dat ons voor oogen komt, wanneer wij naar de verhalen van juist aangekomen gerepatrieerden luisteren, er is toch ook nog een Indië, dat reden geeft tot optimisme, dat vertrouwen schenkt en dat in zich de kracht toont te bezitten alle moeilijkheden te overwinnen.

Er zijn nog vele Nederlanders in Indië gebleven, harde werkers en mannen van de daad, die onbaatzuchtig al hun krachten hebben ingezet om het zwaar geteisterde land weer te doen herrijzen en de kansen redelijk te maken voor een snelle ontplooiing van alle welvaartsbronnen. Ondanks de stormen, die over het land gaan, ondanks het gebulder van republikeinsche batterijen, ondanks het moordgeschreeuw van extremistische benden, gaat het leven in Indië verder.....

Het gezinsleven herstelt zich, ofschoon nog langzaam, en aandoenlijk zijn de vele verhalen van trouw en aanhankelijkheid van Indische families, die hun oude bedienden hebben teruggevonden. Overal waar orde en rust hersteld zijn, ontwikkelt het leven zich weer normaal en daar ook worden die omstandigheden geboren, die voor een nieuwe periode van vooruitgang en geluk onontbeerlijk zijn. Wanneer men, om een enkel voorbeeld te noemen, leest hoe de mannen van de K.P.M. weer de handen aan de ploeg

hebben geslagen, hoe er weer gewerkt wordt, georganiseerd, hersteld en opgebouwd, hoe er in bepaalde kringen van handel en cultuur, van industrie, van onderwijs en gezondheidszorg, weer belangrijk voorbereidend werk wordt verricht, dan krijgt men weer heel wat meer vertrouwen in de toekomst dan wanneer men uitsluitend zijn belangstelling richt op de politieke gebeurtenissen, op het terrein van den strijd en op de republikeinsche acties, welke overigens in steeds grooter aantal verzanden en doodloopen. De huidige berichtgeving uit Indië is van dien aard, dat de berichten over den politieke strijd en die over het optreden der republikeinen en extremisten verreweg in de meerderheid zijn, hetgeen gerechtvaardigd is, maar daarnaast moet men toch niet de berichtgeving verwaarlozen, welke de aandacht vestigt ook op andere terreinen van het maatschappelijke en geestelijke leven in Indië. Zoo releveeren wij hier met groote waardeering de bemoeienissen van het Departement van Overzeesche Gebiedsdeelen, dat zich beijvert Nederlandsche kunstenaars naar Indië te zenden, ten einde het geestelijke leven daar nieuwe kracht en bezieling te helpen geven, zoodat zij, die daar vertoeven onder de moeilijkste omstandigheden, zich nu en dan daarboven uit kunnen werken. Op het oogenblik tourneeren in Indië enkele leden van het tooneelgezelschap „Comedia”, terwijl Albert Vogel Jr., de begaafde jonge voordrachtskunstenaar, de vorige week van een rondreis van twee maanden in Indië weer in Holland is teruggekeerd. In een interview heeft Albert Vogel verklaard, dat er een sterke anti-Van Mook-stemming in Indië heerscht en dat men bezig is de nationalistische beweging in haar evolutie-proces sterk te forceeren. Artistiek is de reis van Albert Vogel een groot succes geweest. Bijna avond aan avond droeg hij voor voor een dankbaar publiek, in de hoofdsteden, maar ook in kleinere plaatsen en in Makassar, in Zuid-Celebes. Na afloop van den voordrachtavond was er als regel een feestje met bal nà in de sociëteit, maar vaak moest Albert

Vogel daarbij toch denken aan „dansen op den rand van een vulkaan”. Dit mag inderdaad zoo zijn, maar het feit, dat er weer dergelijke avonden georganiseerd worden, pleit voor de geestkracht, waarmee men in Indië het leven weer aanvaardt wil en brengen op een peil, dat steeds meer normale proporties aanneemt. De Kunst, met een groote K, heeft in Indië alle kansen, heeft Albert Vogel nog verklaard, men hunkert naar geestelijk herstel en geestelijke verheffing en men heeft zeer groote waardeering voor wat de Nederlandsche regering thans doet door het uitzenden van kunstenaars en tooneelgezelschappen.

Het is goed ook eens het licht te laten vallen op deze zijde van het Indische leven; door dit te doen, kan men over Indië schrijven in majeure. Er worden ook weer concerten gegeven, die druk bezocht zijn en in enkele bladen in Bandoeng en Batavia lezen wij al weer besprekingen van schilderijen-tentoonstellingen, welke daar worden gehouden. Ook de prachtige Javaansche danskunst heeft haar weg weer naar het podium in Indië gevonden. Dat men het cultureele leven weer in zijn rechten herstelt en zijn groote betekenis voor de geheele samenleving erkent, is een zeer bemoedigend verschijnsel, dat voor de naaste toekomst ook zeer hoopvol stemt.

Ook in Indië gaat het leven verder ondanks kriegsrumoer en politiek geharrewar. Wanneer straks weer een goed geleide pers in onze taal haar belangrijke cultureele taak kan vervullen, zijn wij weer een grooten stap verder. Goede boeken en tijdschriften uit Europa zullen ook spoedig weer hun weg naar Indië vinden en dan is de geestelijke rugsteun weer volmaakt, welken het Europeesche element moet hebben om van dit zoo zwaar geteisterde gebied wederom een land te kunnen maken, waar nieuwe welvaart zegenrijk zal werken voor blank en bruin.

De politieke aspecten zijn nog altijd somber, zeker, dit valt niet te ontkennen. Maar er is een geestkracht merkbaar, een stalen wil tot werken en leven in een sfeer van wederzijdsch begrip, die hoopvol stemt. Vandaar, dat wij ditmaal hebben willen schrijven over Indië in majeure, het afkeurend hoofdschudden van Indische en moederlandsche zwartkijkers ten spijt.

Gebonden Leiders

Ik heb dezer dagen tegenover dr. Amir gezeten: nationalistisch vice-gouverneur van Sumatra, minister van Voorlichting der Repoebliek, voornaamste ontwerper van de „Repoeblieksche Grondwet”. Hij zat in een schemerig hoekje van een Europeesche voorgalerij, omgeven door een drietal waaksche honden, en zoo ver mogelijk van de ramen af. De heer Amir is namelijk geen vice-gouverneur etc. meer. Hij is een politieke vluchteling in het Nederlandsche Rapwi-kamp te Medan, en daardoor gevoelde hij zich niet bijzonder op zijn gemak. Deze uitgewekene uit het „Indonesische” strijdtoneel was vroeger psychiater in Medan; hij koesterde vóór den oorlog ook al nationalistische ideeën, maar in gematigde richting. Gedurende de Japansche bezetting vestigde hij de aandacht op zich door de publicatie van een aantal zeer anti-Nederlandsche artikelen in de „Sumatra Shimbun”. Hij heeft later beweed, dat dit onder dwang is geschied. We zullen dit voorloopig in het midden laten. Het uitbreken van de nationalistische revolutie deed hem de zijde van Soekarno kiezen. Hij vormde de „brain trust” van het republieksche bestuur op Sumatra.

Men moet zeggen, dat hij vooral in de laatste maanden zijn best heeft gedaan om de redelijkheid boven het geweld en de terreur te doen triomfeeren. In zijn hart was hij voor samenwerking met de Nederlanders geporteerd, zij het dan met meer zelfbestuur en grootter onafhankelijkheid voor de Indonesiërs. Tenslotte is nu het oogenblik gekomen, waarin de booze machten, die hij met zijn revolutionaire propaganda zelve opriep, hem op de vlucht hebben gejaagd. Hij is een verbitterd en teleurgesteld man. Hij ziet in, dat dit land niet rijp is voor onafhankelijkheid en zelfbestuur. Hij begrijpt, dat de Indonesische beweging niet meer gedreven wordt door een ideaal, maar door niets anders dan moord- en plunderzucht en door eigenbelang van allerlei duistere individuen, die zichzelf tot „leiders” of „generaals” hebben gebombardeerd. Het is zijn overtuiging, dat de „Repoebliek” de zaak in elk opzicht verloren heeft, omdat men niet naar zijn verstand, maar naar de laagste instincten van de massa te werk is gegaan. Natuurlijk is de heer Amir niet vandaag of gisteren tot die ontdekking gekomen. Hij zag het al lang aankomen, zooals wij het in Indië bijna allen reeds hebben gezien, velen van het eerste oogenblik af. Althans hier op Sumatra. Op Java had men nog een vrij uitgebreid aantal z.g. Indonesische intellectueelen, dat met de beste bedoelingen en oprechte idealen bezielde is geweest, en dat de mogelijkheid tot verbreding in het ontwikkelde deel der massa scheen te dragen. Maar daar gaat het nu eveneens mis. Op Sumatra is het van den aanvang af mis geweest. Dit volk mist ieder politiek constructief inzicht en het wil naar zijn leiders niet luisteren. Het heeft zich vastgebeten in een slogan: „100 pct. merdeka” en denkt verder over de consequenties en de verantwoordelijkheden niet na. De leider, die dit opgezweepte volk nu aan het verstand tracht te brengen, dat er nog wat anders noodig is dan geschreeuw, moordpartijen en ontvoeringen om een Staat te bouwen, is zijn hachje geen oogenblik meer zeker. Hij

moet dus zwijgen, of meeschreeuwen, of op de vlucht gaan. De heer Amir heeft het laatste gekozen. Anderen zwijgen nog of schreeuwen maar mee. Weer anderen worden vermoord of ontvoerd. Men hoort niet meer van hen. Dat is de vrijheid in dit land.

Indië leeft onder de fascistische terreur van gangster-benden. Het is al zoo vaak gezegd in dit blad. Het kan niet dikwijls genoeg gezegd worden, opdat men het eindelijk hoore in Holland. Men wil het klaarblijkelijk van zijn eigen land, en rasgenooten niet hooren of niet gelooven; welnu: men zie wat er met de republieksche leiders op Sumatra gebeurd is, en wat er nog met andere nationalistische leiders gebeuren zal, die de rede willen inschakelen, opdat dit land niet volkomen in bloed en honger ten onder ga.

Bandelooze horden hebben het heft reeds op Sumatra in handen genomen: beroepsdieven en moordenaars, waaronder vele beruchte Japanners. Op Java zetelt nog het kabinet van den heer Shahrir. Nög. Maar dat is een klein eilandje van misschien wel goed willende intellectueelen in de baaierd van misdaad en hartstocht, die zij niet meer kunnen bedwingen, zoodat men zich hier wel eens afvraagt wat de *practische* waarde der politieke besprekingen is. Ze zullen zonder twijfel waarde hebben voor de toekomst van dit land, als... als daarneven krachtig wordt ingegrepen om een einde te maken aan de schrikwekkende ter-

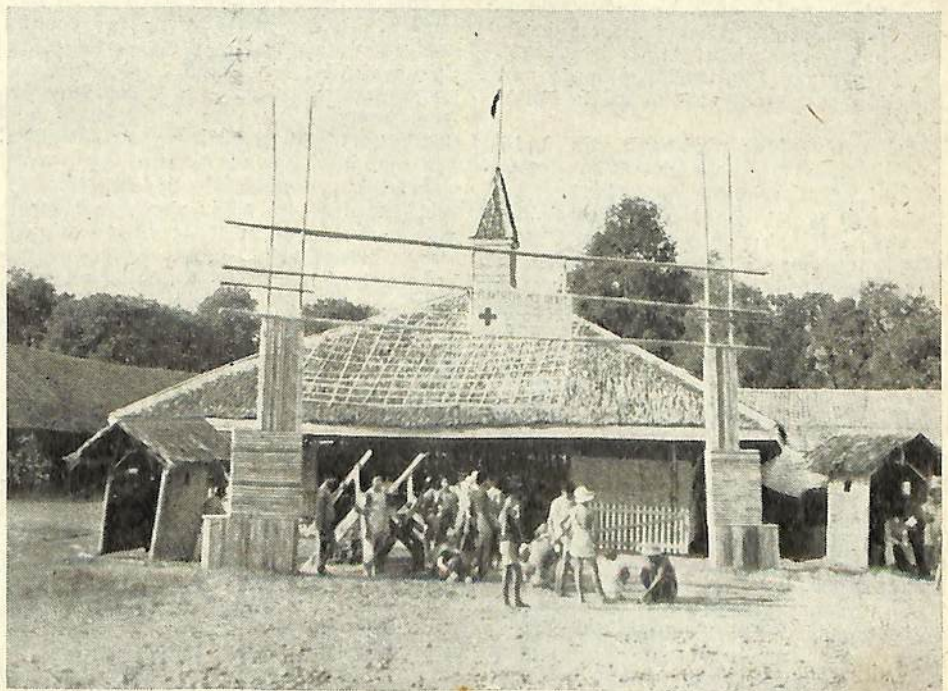
reur die het woord „vrijheid” hier tot een aanfluiting maakt. Herstel van rust en orde. Dat is de allereerste eisch. Herstel van de rechtsstaat. De hoop, dat dit door onze bondgenooten van den beginne af zou zijn ingezien, en dat men er naar zou hebben gehandeld, is ijdel gebleken en dat stemt elken dag bitterder. Men mag het de soldaten niet verwijten. Het is alles „hooge politiek”. Het geeft ons nu wat soulaes, dat er steeds meer Nederlandsche troepen zullen komen. Laat men toch goed beseffen in Holland, dat voor het welzijn van dit land en zijn bewoners *niet* de eindelooze onderhandelingen en hun resultaat van doorslaggevende betekenis zijn. Het gaat om het herstel van de orde. En dit kunnen alleen Nederlandsche troepen doen, onder Nederlandsche leiding. Eerst wanneer de veiligheid hersteld is, zullen ook de verantwoordelijke politieke figuren uit het Indonesische milieu vrijelijk kunnen spreken en handelen naar de eisch van verstand en politiek inzicht. Wat zij *nu* zeggen wordt ingegeven door de vrees en de schaduw van een opgehitste, domme, misleide massa, die haar Japansche wapens zwaait en die ieder woord van nuchtere politieke noodzaak in het belang van dit land met den dood bestraft.

Zoo moeten de leiders zwijgen, hun meening verbergen, of vluchten. Het strijdtoneel der democratie, zoo zegt men, is de ronde tafel der onderhandelingen en besprekingen.

Ja, ja, en achter elke stoel een sluipmoordenaar!

Lt. Wm. S. B. K.

Medan, Juni 1946.

Hulp aan inheemsche behoeftigen en zieken.

Er zijn thans duizenden behoeftigen in Batavia, voor het meerendeel bedelaars, die bovendien nog lijden aan vrij ernstige ziekten, voornamelijk huidziekten. Velen van hen kwamen uit het gebied der „republiek” naar de hoofdstad, in de hoop daar beter te worden geholpen. Op het Koningsplein is een centrum ingericht voor de voeding en medische verzorging van deze misdeelden.

Hierboven een vooraanzicht van het voor dit doel in allerijl opgeslagen noodgebouw op het Koningsplein.

De versnipperde tendenz in „Indonesië“

De correspondent van de „Sydney Morning Herald“, John de la Valette, schrijft, blijkens het „Medan-Bulletin“ van 20 Juni o.m. over den toestand op Sumatra:

„Wie de vertegenwoordigers van Sumatra zullen zijn bij de besprekingen te Malino en wat zij zullen vertegenwoordigen zal met belangstelling worden vernomen. Want in Sumatra heerscht de chaos. De „Javaansche republiek“ was nimmer populair bij de Sumatranen ondanks het feit, dat Soetan Sjahrir en andere vooraanstaande republikeinsche ministers aldaar geboren zijn. Toen de „republikeinsche gouverneur van Sumatra“ voor zijn eigen veiligheid het Nederlandsche kamp binnenvluchtte, stortte de toch reeds geringe autoriteit van de republiek ineen. De communistische oppositie wist nergens orde en rust te vestigen, doch stichtte integendeel een toenemende verwarring. Hetgeen het meest in het oog valt wanneer men het huidige Sumatra beziet, is zijn politieke verdeeldheid en het gebrek aan samenhang. In het noorden zijn er de Atjehers als de eenige daadwerkelijke militante Mohammedanen in Indonesië, een volk dat slechts door geweld met eenige andere bevolkingsgroep zou kunnen worden geassimileerd. In het zuiden hechten de Minangkabauvolken in de Lampongsche districten een groote waarde aan hun eigen taal en tradities. Zij achten hun cultuur even hoog als die der Javanen en zouden elke poging tot een Javaansche overheersching met leede oogen aanzien. In het centrum zijn de Bataks nauwelijks een generatie van het kopspennellen verwijderd. Pas gekerstend en

zeer intelligent, vertoonen zij een uitgesproken aanleg voor den handel, doch geen affiniteit met hun Zuider of Oosterburen. Indien hun landsman Amir Sjarifoeddin zich een krachtig man kan toonen, zullen de Bataks hem mogelijk volgen“.

De schrijver wijst er vervolgens op hoe ook in vele streken buiten Sumatra een vrees bestaat voor Javaansche overheersching. „Java heeft door het grootste bevolkingstal, en een hooger cultureel, benevens economisch peil de meeste intellectueelen voortgebracht: bestuursambtenaren, technici zoowel als politici. In een alomvattend Indonesisch gouvernement zullen de Javanen dus stellig domineeren.

Daar de Javaan echter zeer trotsch is op zijn eigen ras en bovendien egocentrisch, heeft hij zich nimmer met andere Indonesische volken weten te assimileeren. In feite verzette hij zich tegen elke poging tot permanente vestiging buiten Java, uitgezonderd daàr, waar hij zich tot eigen dorpsgemeenschappen kon vereenigen onder Javaansche traditie en Javaansche leiders.

Geen wonder, dat een versnipperende tendenz naar een federaal Indonesië, gebaseerd op regionaal zelfbestuur, groeiende is onder vele niet-Javaansche Indonesische volken.

Van de drie rassen in Zuid Celebes: Boegineezen, Makassaren en Toradja's, wenscht geen enkele een Javaansche overheersching.

De Christelijke Minahassa voelt voor een autonoom Noord Celebes. De christelijke militante Ambonneezen streven

„Het deksel over Java wordt neergehouden door een klein contingent door Nippon geïnspireerde fascistten“.

naar een eigen toezicht over een gebied, dat ook de niet-Ambonneesche Molukken zal omvatten. Zelfs de Indo-Europeanen van Indonesië, die door het Nederlandsch bestuur op gelijken voet met de Nederlanders werden behandeld, doch veracht en verdrukt werden door de Japanners en thans door de Javanen, wenschen Nederlandsch Nieuw-Guinea te koloniseren. Zij zouden echter liever willen zien, dat hun kolonie onder direct bestuur van de regering te Den Haag zou komen, dan onder die te Batavia.

De Britsche ministers in India hebben verklaard, dat het ideaal van een Groot Pakistan onuitvoerbaar is. Echter schijnen in Indonesië wel een dozijn kleine onuitvoerbare Pakistans het hoofd op te steken, allen ontstaan door het wantrouwen tegen de Javaansche overheersching. Inmiddels vormt het Javaansche volk met 48 uit de 72 miljoen Indonesiërs het eenige deel, waarmede Dr. Van Mook niet kan praten. Het is hermetisch afgesloten van elk contact met buiten. Het deksel wordt neergehouden door een klein contingent, door Nippon geïnspireerde fascistten en inhalijs, niets beteekenende oorlogsheeren.

Of mannen als Sjahrir de taaie korst van de zelfzuchtige oppositie zullen kunnen doorbreken, valt nog te bezien.

Intusschen is het een feit, dat de Javanen de eenige Indonesiërs zijn, die geen afgevaardigden kunnen kiezen om met dr. Van Mook te confereeren over den toekomstigen status van Indonesia, een dier sardonische belichtingen, die de werkelijkheid werpt over de politiek.“

Hiermede zij voorloopig afscheid genomen van den oorlogscorrespondent John de la Valette, wiens uitstekende artikelen vaak hebben bijgedragen om het in het buitenland bestaand misverstand over het Nederlandsche beleid in deze gewesten weg te nemen.

Frederik Hendrik ter Meulen

Ons bereikte het bericht, dat de commandant van Bali en Lombok, de lt.-kol. F. H. ter Meulen op 4 dezer in een militair hospitaal op Bali tijdens een operatie aan mesenteriale bloeding is overleden.

Overste F. H. ter Meulen, geboren te Batavia op 2 Maart 1899, werd in 1921 benoemd tot 2en luitenant en vertrok het volgend jaar naar Ned.-Indië, waar hij geplaatst werd bij de troepenmacht ter Sumatra's Westkust.

In Juli 1928 vertrok hij als 1e lt. met verlof naar Europa, na ommekomst waarvan hij te Bandoeng geplaatst werd. Na geslaagd te zijn voor het toelatingsexamen voor de Hoogere Krijgsschool, vertrok hij in 1931 naar Nederland. Na een intensieve studie aan de H.K.S., vertrok hij in 1934 — met een buitengewoon goede beoordeeling — als kapitein naar Ned.-Indië. Vijf jaar later werd hij leeraar aan bovengenoemde militair inrichting.

Na het uitbreken van den oorlog behoorde Ter Meulen tot de principieele niet-teekenaars van de Duitsche voorwaarden en kwam o.a. in Colditz terecht; 5 jaar verbleef hij in krijgsgevangenschap.

In September 1945 vertrok majoor Ter Meulen naar Indië en werd als overste belast met de bezetting van Bali en Lombok.

Het Kon. Ned. Indisch Leger verliest in lt.-kol. Ter Meulen een van zijn bekwaamste en veelbelovendste officieren.

Onze deelneming gaat uit naar zijn vrouw en zoon, die hij in Baarn achterliet, en die hem vanaf 1940 slechts drie maanden in hun midden mochten hebben.

Een net-gekleede Soendanees kwam mijn erf binnen stappen. Lange broek, model olifantspooten, gesloten jas met blinkende knopen, — helderwit en pas-gestroken. Keurig-gevouwen Javaansche hoofddoek op. De man was lang en slank, lichtbruin van kleur, zijn gezicht fijn-besneden en intelligent.

Rustig en vrij van de gewone linksheid naderde hij de voorgalerij, waar ik mijn thee zat te genieten.

— De *toean* zoekt een *djongos* naar ik gehoord heb.

— Dat is juist. Kom jij je aanbieden?

— Ja, mijnheer.

En kalm haalde hij zijn getuigschriften uit zijn borstzak. Met een lichte, hoofdsche buiging reikte hij ze mij over, zijn rechterarm op traditioneele manier gesteund door de linker hand.

— O, je heet Ali en je hebt gediend bij mevrouw De Wit. Sapperloot, dat is een mooi getuigschrift! Ik zie, dat je van alle markten thuis bent. Ben je wel eens in dienst geweest bij een vrijgezel?

— Ja, mijnheer.

Zijn rechterduim wees in de richting van de papieren.

— U vindt onderaan een verklaring van mijnheer Zwart.

— Dat zie ik. Nou, je bent een juweeltje, lijkt het me toe. Wat salaris had je gedacht?

— De *toean* geeft toch ook rijst aan zijn personeel? Dat vertelde mij de vorige *djongos*. Dan ben ik tevreden met twintig gulden in de maand. Ik doe al het huiswerk, wasschen en strijken. Ook koken, als u dat wil. Alleen het vuile werk kan ik niet doen.

— Neen, er is een tuinman. Voor koken behoeft je niet te zorgen, want ik eet in het h6tel. Je maakt alleen het ontbijt en de avond-boterham klaar.

We werden het eens en Ali vroeg beleefd verlof, om eerst den volgenden ochtend binnen te komen.

Zoo geschiedde.

Van Ali's bekwaamheden was door vorige werkgevers niet te hoog opgegeven. Hij bleek een prima huisbediende te zijn. Het huishouden liep op rolletjes. Als er bezoek was des avonds, serveerde Ali op onnavolgbare wijze en hij pruttelde nooit, als het eens wat laat werd. Den volgenden morgen was hij weer vroeg present. Hij deed rustig zijn werk, met een gezicht dat bijna niet uit de plooiën kwam.

Wat mijn kleeren betreft, bleek Ali een echte gentleman's gentleman te zijn. De flanellen pantalons waren steeds keurig geperst en hij wiesch ze zelf met extra fijne zeep, want de Chineesche cleaner zou ze maar bederven, vond hij.

De eerste wanklank kwam van de zijde van den chauffeur.

— *Toean*, zeide deze op een goeden morgen, toen hij me naar kantoor reed, *toean*, ik geloof dat het met Ali niet heelemaal in orde is.

Ik keek verbaasd. De chauffeur was een oud-gediende, die in zijn uniformjas prijkte met de zilveren knopen van de J.M.C. voor tienjarigen trouwen dienst. Hij zei geen tien woorden per dag meestal en als hij zijn stilzwijgen verbrak, dan was er reden voor.

— Wat is er nou aan het handje, Oekas?

Toen deed Oekas vol verontwaardiging het verhaal van zijn fiets, die hij achter mijn huis stalde, sekuur op slot met een van die geheimzinnige, ingewikkelde sloten. Hij had al een paar malen gemerkt, dat er slijk zat aan de banden, hetwelk des morgens niet aanwezig was, als hij de fiets in de garage neerzette. Hij had Ali gevraagd, of de *kebon* misschien de fiets stiekum gebruikte. Ali had onbewogen verklaard, dat niemand aan de *speda* kwam.

Oekas had daarop, het zaakje niet vertrouwend, een familielid in de buurt van mijn huis op de loer gezet, en die had Ali vol zwier op het rijwiel zien uitrijden.

— Nou, zei ik, niet bepaald prettig aangedaan, je moet samen deze kwestie maar uitvechten.

Dat deed Oekas dienzelfden middag, toen we thuiskwamen.

Ali kon tegen ooggetuigen niet op en erkende, dat hij de fiets zoo nu en dan gebruikte. Dat is toch niet zoo erg, wel *bang*? meende hij gemoedelijk.

De chauffeur vond het w6l erg en stak zijn meening niet onder stoelen of banken. Maar hij wilde toch wel graag weten, hoe Ali dat ingewikkelde slot open had kunnen krijgen.

— Och, zei deze verachtelijk, met een ijzerdraadje gaat het heel eenvoudig!

Sedert dat oogenblik was de verhouding tusschen beiden een weinig koel. Oekas bleef zeer afgemeten en Ali haalde tegenover zijn heer de schouders op:

— De *soepir* maakt veel drukte van een kleinigheid en ik heb maar gezegd, dat ik het gedaan heb, om van die herrie af te komen.

Maar mijn vertrouwen in den superieuren *djongos* was geschokt.

Eenige weken later kwam de beurt aan den tuinman.

Ali had afgenomen na de avond-boter-

ham en de *kebon* verzorgde de afwasch. Ik vlijde me vergenoegd in een gemakkelijke rotan-stoel op het achterbordesje, met de bedoeling eens heerlijk te genieten van een nieuw boek van Jeffery Farnol. Ali was met een beleefd *tabeh*, *toean* huiswaarts getogen.

Het was erg stil om me heen. Een hardnekkige krekel in den tuin maakte met zijn dun, snerpend geluid de stilte nog intenser. Farnol had me weer heelemaal te pakken met een van zijn felle tweegevechten.

— *Toean*, *toean*, klonk het opeens zacht, vlak naast me.

Ik schrok op en zag inplaats van sir John den kleinen *kebon* voor me, gehurkt en zeer verlegen.

— Wel, wat is er? Kom je geld vragen, om naar de bioscoop te gaan?

— Neen, *toean*, ik wilde u iets zeggen, maar u mag niet boos worden en ook niets aan Ali vertellen.

Met den gebruikelijken Oosterschen omhaal kwam de tuinman met zijn klacht. Het ging over de rijst voor het personeel, waarvoor Ali geld van me kreeg, maar die hij niet kocht. Het geld behield hij voor zich zelf. Ik had het idee, dat onze tuinjongen het feit niet zoo erg zou hebben gevonden, als hij zijn deel van het geld had ontvangen. Nu *bang* Ali zoo inhalig was, vond hij het noodig den baas er in te kennen.

— Dat is toch niet erg netjes van den *djongos*, vin-je niet? Ik tracht jullie op een goedkoopje aan eten te helpen en dan wordt het geld voor andere dingen gebruikt.

— *Saja*, zei de jongen weifelend.

Toen de volgende week weer rijst gekocht moest worden, zei ik luchtigjes tegen den boy, dat ik de rijst des middags graag eens wilde zien.

Ali vertrok geen spier van zijn gezicht.

— Goed, mijnheer.

Dien middag kwam hij beleefd aandragen met een emmertje, waarin grauwe *beras*, keurig plat gestreken.

Dat was dus in orde. Ik meende mijn vlotte bediende te slim af geweest te zijn. Week na week herhaalde zich dit tooneeltje, tot ik op een keer een schelmschen glimlach op het gezicht van den

De extremisten hadden in de gaten gekregen, dat onze tanks de boomen wegtrokken. Daarom dachten zij, door middel van zware palen in het weg-dek erom heen, dit te verhinderen.

boy meende te zien, welke weer even snel verdween.

Zou hij me toch weer beet hebben?

Ali liep reeds triomfantelijk met zijn emmertje naar de keuken, toen ik hem terug riep.

— Laat me nog eens even zien, verzocht ik. Ik geloof, dat de kwaliteit niet zoo goed is als de laatste maal.

Ik roerde in de rijstkorrels en schepte er een handvol uit.

Zie je, daar had je het!

In het emmertje bevond zich een heel dun laagje *beras* en daaronder lag donkere, eerlijke, maar oneetbare aarde.

— Hè, riep ik, uit het veld geslagen.

Ali had zich ook over het emmertje gebogen en zijn gezicht was een en al verbazing. Hij riep ook: hè!

Vóór ik iets kon zeggen, constateerde hij verachtelijk:

— Dat zijn toch echte bedriegers, die rijstverkoopers! Daar heb ik mijn goede geld voor betaald!

— Zeg maar: het goede geld van je heer, dien jij op een vuile manier bedriegt. Je wilt toch niet ontkennen, dat jij dit aardige zaakje in elkaar hebt gezet?

Ali kreeg tranen in de oogen:

— Als de *toean* dergelijke slechte dingen van me denkt, kan ik hier niet blijven werken. Ik ben erg op mijnheer gesteld, maar ik zou nu toch graag mijn *soerat lepas*, mijn ontslag, willen hebben.

En Ali draaide zich om en liep, als gebogen onder het leed, naar zijn kamer-tje achter de garage.

Ik stond hem perplex na te kijken. Ik had hem flink van katoen willen geven en nu had hij me den wind uit de zeilen genomen.

Een paar minuten later kwam hij weer te voorschijn, keurig in zijn pas-gestreeken *stellan*. Beleefd vervoegde hij zich bij me om zijn salaris.

Ik had in mijn Indische jaren wel geleerd, *bonne mine à mauvais jeu* te maken. Deed je dat niet, dan werd het je wel ingepeperd.

— Hier heb je een volle maand en het genoten voorschot krijg je cadeau.

— Mijnheer is toch ècht goed, zei hij vol gevoel. Kan de *toean* me niet een gunstig getuigschrift geven?

Een oogenblik kwam mijn kwade humeur weer boven. Ook nog een gunstig getuigschrift!

— Kan ik er in zetten die geschiedenis met de rijst?

— O, neen, mijnheer, riep hij verwijtend, dat zou toch niet billijk zijn!

Nou, vriend Ali kon geen Hollandsch lezen. Een gunstig getuigschrift wilde me niet uit de pen, dan maar een nietszeggend kattedelletje.

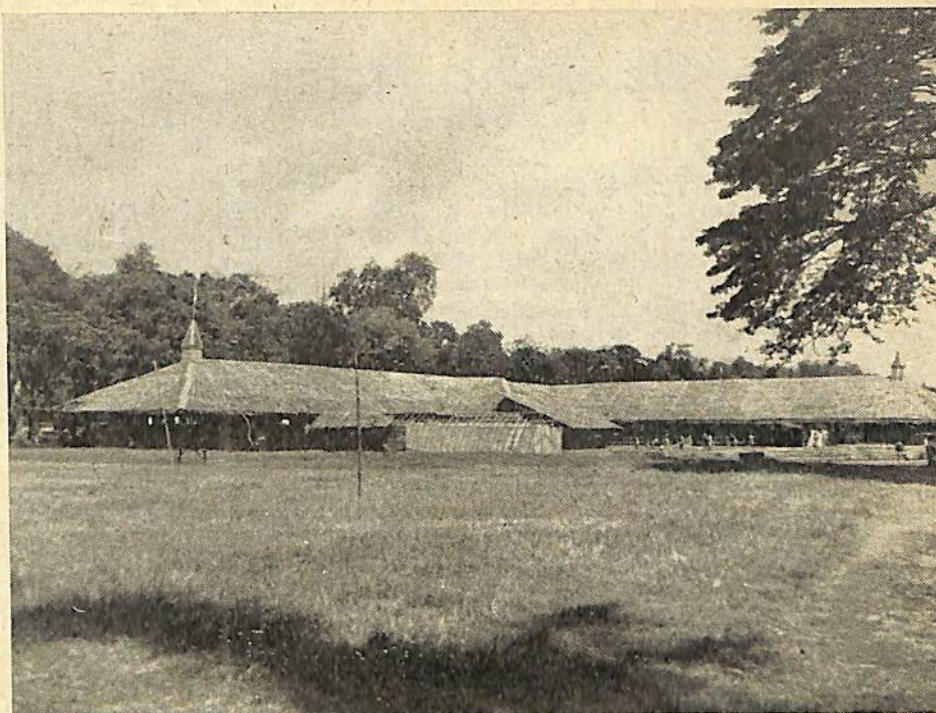
Tevreden vouwde Ali het briefje in zijn borstzak, wenschte mij beleefd *slamat tinggal*, een goed verblijf, waarop ik riposteerde met het gebruikelijke *slamat ajalan*.

En dat was dát!

De tuinjongen, die zich tot dusver angstig op de vlakte had gehouden, kwam na den aftocht van zijn rasgenoot moedig naar voren en vertelde ongevraagd, dat Ali de manoeuvre met de rijst al vele weken had uitgevoerd.

— Waarom heb jij je snuit dan gehouden?

— Bang voor Ali, *toean*, zei de jongen huiverend, hij sloeg mij steeds met een

De uit bamboe, bilik en atap opgetrokken „reuzen” polikliniek „Amacab”, Koningsplein zuid te Batavia, ontstond onder leiding van den technischen dienst van het Roode Kruis.

stuk hout, als de *toean* naar kantoor was.....

Dit was niet het laatste, dat ik van Ali hoorde.

Eenige maanden later bevatten de plaatselijke dagbladen een komisch verhaal van een gefingeerde inbraak bij een tandarts.

Mijnheer en mevrouw waren des avonds uitgegaan, de zorg voor huis en hof overlatend aan den huisbediende. Hun goede stemming werd bij thuiskomst leelijk verstoord, toen ze de voordeur geforceerd en, wat verder in huis, een gebonden en bebloeden boy vonden. Kastten waren opengebroken en een kistje met geld en sieraden ontbrak.

De politie kwam, bevrijdde den *djongos* van zijn boeien en bekeek zijn wonden.

— Dat zijn dilettanten geweest, meesmuilde de Indische Sherlock Holmes. De touwen zijn zóó onhandig bevestigd, dat de man zich met één ruk had kunnen losmaken. En zijn wonden zijn blijkbaar met een gilet-mesje aangebracht....

— Mag ik den *djongos* meenemen naar kantoor voor nader onderzoek? vroeg hij aan mijnheer.

Zoo ging Ali, want het was mijn oude boy, met de politie mee. Tegen de politioonee hardnekkigheid, om alles haarfijn te willen weten, was onze vriend niet ongewassen. Hij viel den volgenden morgen, na een onprettigen nacht op het bureau, door de mand. Hij had inderdaad de heele zaak op touw gezet en zich meester gemaakt van het kistje, waarin mevrouw steeds haar geld en sieraden borg.

— En waar heb je dat kistje gelaten, vriend? vroeg de commissaris gemoedelijk.

Dat kon Ali niet zeggen.

— O, neen? zei de commissaris.

Ali bracht wederom een zeer onprettig uurtje door in gezelschap van een paar Javaansche agenten.

— Ik zal het u wijzen, klonk het ten slotte benauwd.

De schat kwam te voorschijn uit de put op het achtererf, waar Ali voor een ingenieuze bergplaats had gezorgd. Dit appeltje voor de dorst ontging hem, toen hij voor eenige maanden de pot indraalde.

(Wordt vervolgd)

Abonnementsgeld

3e kwartaal 1946

Wij verzoeken onzen abonné's het abonnementsgeld voor het derde kwartaal 1946 op onze postgirorekening No. 85369 te willen doen overschrijven.

Over de abonnementsgelden, welke ná 25 Juli a.s. nog niet door ons zijn ontvangen, zal per postkwitantie worden beschikt, verhoogd met 15 cent incassokosten.

De Administratie.

De kleine vrouw

Wijze: „De Kleine Man”.

1.

Toen de oorlog was verloren en de Jap die werd de baas
In alle deelen van ons heerlijk Insulinde.
Toen werden we getreiterd alle dagen van de week!
Recht en billijkheid was nergens meer te vinden.....

Refrein:

Maar de Jap die had een strop, een heele groote strop.....
Hij kreeg er ons niet onder, want we hadden een harde kop! (2 x)

2.

Onze mannen waren weg..... of werden prompt geïnterneerd,
En dat hadden we te danken aan de Jappen!
We hadden haast geen cent meer en betaalden ons maar blauw
Aan belasting en diverse and're grappen.

Refrein:

3.

Soms was het registratie of je moest weer uit je huis...
En natuurlijk al wat mooi was achtergelaten!
Maar je deed het met een glimlach, ook al balde je je vuist.
En je liep weer net als vroeger door de straten.....

Refrein:

4.

Eind'lijk kwamen ook de vrouwen voor „bescherming” aan de beurt.
Interneering mochten we beslist niet zeggen.
Ze stopten ons in afgekeurde tangsi's¹⁾ enzoovoort...
In de hoop, dat we het loodje zouden leggen!

Refrein:

5.

Zoo hebben wij daar jaren van ellende doorgebracht.
Ze hebben ons als koelies laten zweeten!
We zwaaiden met de patjol²⁾ met de tanden op elkaar
Als belooning kregen we zowat geen eten.....

Refrein:

6.

Toen de nood het hoogst gestegen was, was ook de redding daar!
Nippon's ondergang is plotseling gekomen.
We verlangden naar het hijschen van de Nederlandsche vlag!
Eind'lijk kwam dan de vervulling onzer droomen.....

Refrein:

7.

Maar al spoedig werd de domper op de blijdschap weer gezet,
En we zaten er weer in, voordat we 't wisten;
Met mortieren en granaten werden we al gauw bestookt.
Een verrassing van de heeren extremisten.....

Refrein:

Maar ook dié hadden een strop enz.

8.

Zoo moesten we vertrekken in een overhaaste vlucht
Met het laatste restje, dat we nog bezaten!
We zaten als sardientjes op een Rapwi-autobus
Zwaar geëscorteerd door tanks en door soldaten.

Refrein:

Maar.....Soekarno had een strop enz.

9.

Zoo kwamen dan weer eind'lijk de gezinnen bij elkaar
Na vier jaren van verschrikking en ellende.
We zagen soms tooneeltjes, waar je werk'lijk koud van werd!
Van een jochie, dat z'n pappie weer herkende.....

Refrein:

10.

Toen kwam er weer een printah³⁾ van den legercommandant.....
Hij verlangde weer zoo naar z'n P.O.W.⁴⁾ 'tjes!
En nu namen we weer afscheid voor zes maanden of zes jaar.....
uitgezonderd dan natuurlijk C & C⁵⁾ 'tjes!!!!

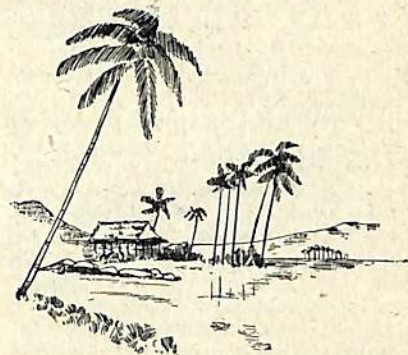
Refrein:

Maar het leger heeft een strop, een heele groote strop,
Ze krijgen er ons niet onder, want we hebben nog steeds een harde kop!

C. C. WIJNA-LEDDY.

- 1) Tangsi - het Maleische woord voor kazerne.
- 2) patjol - schop.
- 3) printah - order.
- 4) P.O.W. - prisoners of war - krijgsgevangenen.
- 5) C & C - het beruchte Connectie en Corruptie.

Mevr. Wijna-Leddy's liedje is gebaseerd op persoonlijke ervaringen, zooals er velen gehad hebben. Vóór de interneering vertoefde zij in Djokjakarta, - het begin van haar liedje. Den interneeringstijd bracht zij door in kamp 6, in Ambarawa. Het laatste gedeelte van haar liedje betreft Siam, waarheen zij met vele vrouwen uit Semarang geëvacueerd was en waar zij het geluk mocht hebben haar man na 4 jaar weer terug te zien. Helaas, na 4 maanden moest zij weer van hem scheiden, omdat men hem als landstormer-en-krijgsgevangene niet wilde loslaten.....

De Chineezers

in het Tangerangische

Bij de bevrijding van Tangerang is reeds uitvoerig beschreven hoe de Chineesche bevolking in deze gewesten, welke een zeer groot deel van het totaal uitmaakt en zich meerendeels bezig houdt met landbouw, zich in een uiterst moeilijke positie bevond tijdens het republikeinsche bewind.

Zoo is het dan ook begrijpelijk, dat geregeld verzoeken om hulp uit de verder gelegen kampongs de Nederlandsche detachementen bereikten. Deze noodkreeten namen een dusdanig ernstig karakter aan, dat men besloot patrouilles uit te zenden teneinde deze Chineezers over te brengen naar veiliger oorden.

Zaterdag 8 Juni j.l. trok uit Serpong de eerste patrouille uit om na veel moeite en hard werken Zondagmorgen in de vroege terug te keeren met ongeveer vijfhonderd mannen, vrouwen en kinderen. Voorloopig werd deze groep ondergebracht in de passarloods te Serpong, waar ook de later geëvacueerde groepen een tijdelijk onderkomen kregen in afwachting van een verder dirigeren naar gebieden, waar zij weer een bestaan kunnen opbouwen.

De detachements-arts, dr. Niels, die met deze reddingspatrouilles meeging, nam onmiddellijk de medische verzorging op zich en uit zijn verklaringen blijkt, dat de gezondheidstoestand van deze evacueés over het algemeen zeer goed is.

De menschen zijn flink en willen aanpakken, zoo mogelijk zelfs als politiemann of militair!

Moeilijkheden had men met de vele ouden van dagen en kleine kinderen door het ontbreken van goede wegen en

door de bruggetjes, die meestal bestaan uit een enkelen boomstam.

In den namiddag van den eersten Pinksterdag werd wederom afgemarcheerd, om een tweede groep te halen. Ditmaal waren het ongeveer 200 menschen, die overgebracht werden. Hierbij deed zich een incident voor: een der reeds eerder overgekomen Chineezzen, die thans als gids optrad, werd, toen hij zich alleen naar een bepaalde kampong begaf om menschen op te halen, eenigen tijd vermist. Later vond men dezen man met ernstige kapwonden. Tezeldertijd werd een Indonesiër aangetroffen, die hard wegliep na sommatie om halt te houden. De man bleek in het bezit te zijn van een bebloede golok. Onze gewonde herkende hem als zijn aanvaller. Voorts bleek, dat deze aanvaller bij onzen Chinees als „boedjang” (bediende) in dienst was.

Maandag werd uitgerukt om de laatste groep over te brengen. Men verwachtte tegenstand en de tocht werd dan ook een hoogst avontuurlijke gebeurtenis, waarmede men eerst Dinsdagochtend gereed was.

Het is n.l. zoo gesteld, dat de Chineesche kampongs onder „bewaking” staan van ongeregelde terroristen, die deze kampongs geheel afsluiten van de buitenwereld en zich schuldig maken aan een meer dan ergerlijken terreur. De Chineezzen mogen hun kampong niet verlaten, terwijl zoo nu en dan een gewapende bende binnenkomt om iemand af te maken of weg te halen. Soms is het een man, soms een vrouw, die op deze wijze ver-

Majoor Haining inspecteert den inhoud van de pistoolholsters.

dwijnt, ook vaak een heel gezin. Van hen wordt nooit meer iets gehoord. De Chineezzen in kampongs met gemengde bevolking en de alleenwonenden hebben het nog erger. Zij kunnen hun huizen niet verlaten.

Allerlei daden van roof worden bovendien bedreven onder het mom van „belastings” in natura en zoo komt het, dat de Chineesche gemeenschap zelfs niet meer in staat is om in haar dagelijksche levensbehoeften te voorzien.

Bij deze laatste patrouilletocht, waarbij de patrouille herhaaldelijk werd aangevallen door terroristen, slaagde men er in om 500 mannen, vrouwen en kinderen veilig over te brengen, zoodat er thans te Serpong 1100 tot 1200 Chineezzen ondergebracht zijn. Tezamen met de te Tangerang geëvacueerden komt men op een totaal van enkele duizenden Chineesche evacués.

De landgenooten van deze evacués hebben uiteraard onmiddellijk ingegrepen voor de verzorging.

Een vertegenwoordiger van het Chineesche Rode Kruis kwam ter plaatse, voedingsmiddelen werden aangebracht en een der oude Chineesche inwoners van het reeds gepacificeerde gebied heeft zich opgeworpen als leider van deze evacuatie.

Van Nederlandsche zijde werd een honderdtal „compo”-kisten met legerrantsoenen ter beschikking gesteld. Bovendien verstrekten de Nederlandsche autoriteiten de noodzakelijkste kleding, rijst, enz.

De medische verzorging is in handen van dr. Niels.

U gaat naar Indië?

Dan een
Wereld-Ongevallen-Polis
van „De Zeven Provinciën”

Ongeacht waar U zich ter wereld bevindt, of U reist per **SCHIP** of per **VLIEGTUIG**, „De Zeven Provinciën Wereldpolis” is steeds geldig, met inbegrip van het *Molestrisico*.

UW MAKELAAR VERSCHAFT U GAARNE INLICHTINGEN

Vandaag een Cliënt
Morgen een Vriend

Assurantie - Maatschappij

„De Zeven
Provinciën” n.v.

Javastraat 1a
's-Gravenhage

BILLITON-BEDRIJVEN

**N.V. Hollandsche Metallurgische
Bedrijven**

Hoofdkantoor: LYCEUMPLEIN 19, TEL. 18 34 40
'S-GRAVENHAGE

Fabriek: WESTERVOORTSCHE DIJK 67 d, TEL. 1540
ARNHEM

Producente van:

TIN

Billiton Tin gegar. 99,9% Sn.
Tulp tin gegar. 99,85% Sn.
Lam en Vlag Tin gegar. 99,5, 99 en 98% Sn.

Maagdelijk Blokklood

Merk „Tulp” (min. 99,9% Pb)

Legeeringen

Tinsoldeer in blokken en staven
Witmetaal
Drukkerij metaal
Hardlood.
Bronselegeeringen

Diversen

Calciumarsenaat
Wolframverbindingen
Vanadiumverbindingen
Bismuth

ZEKERHEIDSSTELLING!

BEELASTINGEN

ACCOUNTANTSKANTOOR
BERT G. VAN HAARLEM
ACCOUNTANT en BELASTINGCONSULENT

DEN HAAG | ROTTERDAM-C
35 Surinamestraat 35 4a Kon. Emmaplein 4a
Telef. 114253 en 114254 | Telefoon 21530

W. J. Innemee & Zonen n.v.

Begrafenis
Transport
Crematie

Den Haag Denneweg 71-73 Telefoon 115940*
Haarlem, Kinderhuisvest 29-33, Telefoon 10441

VEILINGZALEN „t CENTRUM”

Koninginnegracht 5, 's-Gravenhage, Tel. 114436, b.g.g. 773964
A. F. M. DEN EXTER, Beëed. Makelaar

*Veilingen en taxatiën op elk gebied
Dagelijks gelegenheid
tot inbrengen van goederen*

HUWELIJKS
CADEAUX
bij
KOCH

DE SCHOOLTIJD IS VOORBIJ!

WAT NU? **LUCHTVAART!**

Studeer verder onder bekwame leiding door
middel van onze schriftelijke luchtvaartcursussen

Studieleiding: H. H. de Kat, Kellenbach,
I. r. Legger en v. Hattum

Vraagt inlichtingen bij: **I. S. L. O.**
SINGEL 98e - AMSTERDAM-C.

Het instituut, speciaal voor luchtvaart-onderwijs

**NEDERLANDSCHE
HANDEL-MAATSCHAPPIJ N.V.**
(DEVIEZENBANK)

FINANCIERING van HANDELSTRANSACTIES
IN BINNEN- EN BUITENLAND
BANKPAPIER, ACCREDITIEVEN EN
REISCHEQUES VOOR UW
BUITENLANDSCHE REIZEN

INTERNATIONALE CORRESPONDENTIE-CLUB

Wat is en hoe werkt de I.C.C.?
De I.C.C. is een instelling, welke personen met
elkaar in contact brengt, die weinig of geen rela-
ties hebben. Zij, die om welke reden of welk doel
dan ook, uitbreiding van hun relaties zoeken, kun-
nen lid worden. Vraagt gratis inlichtingen, welke
geheel vrijblijvend in blanco couvert
worden toegezonden door de

Den Haag: L. Houtstraat 18,
Amsterdam: Postbus 7024,
Postkantoor Courbetstraat

VEILINGBEDRIJF „ODEON”

Singel 460 Amsterdam, telefoon 48590
Chr. J. Bolle, Veilingmeester-Taxateur

*

Het adres te Amsterdam voor betere

Inboedelverkoopingen

Regelmatig veilingen
Inbrengen van goederen dagelijks
Taxatiën op ieder gebied